

Kanttekeningen

Verslag van het colloquium over «De toekomst van de Belgische gerechtelijke orde»

De rechtsfaculteit van de Katholieke Universiteit Brussel (Hogeschool-Universiteit Brussel) organiseerde op 23 oktober 2009, samen met de Vlaamse Juristenvereniging en het Nationaal Verbond van de Magistraten van Eerste Aanleg een colloquium over de toekomst van Justitie. Dit colloquium moest een forum bieden om na te denken over de malaise, de perceptie en toekomst van justitie. In de aanloop van het colloquium werden in het voorjaar van 2009 drie rondetafeldebatten op het getouw gezet. Hier deden respectievelijk magistraten, politici en actoren uit de maatschappij hun verhaal. Hoe zien zij het huidige rechtssysteem? Waar en waarom loopt het mis? Hoe moet een hervorming eruit zien? Welke moeten de doelstellingen van een rechtssysteem zijn? Welke aanpak moet worden gehanteerd? Het colloquium pikte opnieuw in op de meest uitgesproken voorstellen en visies.

Het colloquium vatte aan met een debat, gemodereerd door een oude bekende van de K.U.Brussel, Michael Van Droogenbroeck (VRT). In het panel zetelden Renaat Landuyt (SP-A), Hugo Coveliers (VLOTT), Mia De Schamphelaere (CD&V), Xavier De Riemaecker (advocaat-generaal Hof van Cassatie, lid Commissie Modernisering Magistratuur), Geert Vervaeke (Hoge Raad voor Justitie), Edgar Boydens (OVb) en Paul Van Orshoven (K.U.Leuven). Het debat was opgebouwd rond drie topics: de herkaveling van het gerechtelijk

landschap, de informatisering en de malaise bij justitie.

Doorheen het debat bleek meermaals dat er zowel bij politici als magistraten een duidelijke hervormingswil aanwezig is. Deze wil uitte zich binnen de politiek al in de oprichting van het «atomium-overleg» in oktober 2009. Deze werkgroep, waarin negen politieke partijen vertegenwoordigd zijn, bespreekt de nota van de minister van Justitie waarin een voorstel tot hertekening van het gerechtelijk landschap is uitgewerkt.

In het debat werd allusie gemaakt op het recente mediabericht «dat één van de bollen van het atomium scheef blijkt te zijn» (*Eos-magazine*, 21 oktober 2009). Zo drukte één van de sprekers de hoop uit dat deze benaming geen voorbode is voor de hervorming die in het atomiumoverleg op poten wordt gezet. Hieruit bleek de gereserveerde houding die bij de meeste panelleden aanwezig was. Toch kon er een globale consensus worden gevonden voor talrijke voorstellen en visies. Zo kon elke spreker zich vinden in een schaalvergroting of een deconcentratie van justitie.

Professor Paul Van Orshoven wierp zich op als pleitbezorger voor een defederalisering van justitie. «De aanpak aan weerszijden van de taalgrens is fundamenteel anders. Het zuiden heeft een andere notie van een performante justitie dan het noorden». Een aantal sprekers konden zich hierbij aansluiten. Hij benadrukte dat de essentie van justitie opnieuw beklemtoond moet worden, namelijk «een redelijke rechtspraak binnen een redelijke termijn aan een redelijke prijs». «Hoe verklaar je dat onze noorderburen niet kampen met

gerechtelijke achterstand, terwijl men in het veel omvangrijkere Nederland minder rechters heeft dan in België?»

Ook Xavier De Riemaecker klaagde de gerechtelijke achterstand en het gebrek aan rechtszekerheid aan. Hij stelde voor om het huidig burgerlijk procesrecht te onderwerpen aan een grondige evaluatie. De rechter zou een prejudiciële vraag kunnen stellen aan het Hof van Cassatie over de toepassing van de procedureregels, zoals in Frankrijk reeds het geval is. Hugo Coveliers pleitte in het debat over de gerechtelijke achterstand voor het promoten van buitengerechtelijke oplossingen voor individuele conflicten. Daarnaast hield hij de tweeslachtige positie van de staande magistratuur. Om onafhankelijkheid en wapengelijkheid te kunnen waarborgen moet de afstand tussen openbaar ministerie en zittende magistratuur vergroot worden, volgens de politicus. Renaat Landuyt profileert zich als ombudsman bij justitie door alle blunders jaarlijks te bundelen in een boek. Het boekje zou volgend jaar minder dik moeten zijn, maar hij gelooft niet dat er na een hervorming geen blunderboek meer moet geschreven worden. Hij benadrukt het belang van structurele wijzigingen, een responsabilisering van het openbaar ministerie en de instelling van een extern controleorgaan «het Comité J». «Justitie heeft niet alleen de digitale revolutie gemist, maar ook het contact met de werkelijkheid helemaal verloren».

Geert Vervaeke benadrukte het belang van de ontwikkeling van een globale visie voor justitie. «Een hervormingsvoorstel mag geen sa-

menvoeging van de visies op de verschillende aspecten zijn. Alle organisatie-elementen moeten op elkaar afgestemd worden». Edgar Boydens kaartte de problematiek van het gebrek aan specialisatie, kwaliteitsbewaking en responsabilisering bij de rechterlijke macht aan. Hij pleitte voor een doorgedreven evaluatie, werklustmeting, integrale kwaliteitszorg en een meer efficiënte inzet van de middelen. Mia De Schamphelaere sprak van een waar kantelmoment binnen justitie; een generatiewissel die gepaard gaat met een belangrijke mentaliteitswijziging mogen we niet onbenut laten. Het citaat «alleen crisissen die niet benut zijn, zijn slechte crisissen» is hier dan ook helemaal op zijn plaats. Kortom, de politieke eis en vraag van de magistratuur om justitie globaal te hervormen is dringend.

Na het debat was het woord aan Frank Judo, de voorzitter van de Vlaamse Juristenvereniging. Hij benadrukte dat justitie niet het onmogelijke moet willen doen. Een conflictvrije wereld is een utopie. Politiek en magistratuur zitten in hetzelfde scheepje, ze willen dromen weerspiegelen maar het zal altijd dweilen zijn met de kraan open. Hij stelde ook voor om de aandacht niet af te leiden van de grond van het probleem. De discussie mag niet gaan over de kleine praktische tekortkomingen, zoals problemen met toiletpapier en defecte verlichting. Voorts schreef hij het wantrouwen van de rechtzoekende toe aan de onwetendheid. Hij pleitte dan ook voor de invoering van een niet-schoolse basisopleiding voor elke rechtzoekende. Tot slot vergeleek hij Justitie met de bekende opera van Mozart «Don Giovanni» hij sprak het publiek toe met de woorden: «We moeten de critici tegemoet gaan en er niet voor vluchten. Het gerecht heeft nood aan een verleider, een Don Juan. U kan het allemaal zijn!».

De voorzitter van het Nationaal Verbond van de Magistraten van Eerste Aanleg, Christian Denoyelle wees op de bereidwilligheid van de magistratuur. «Ja, wij magistraten willen een hervorming en neen, we zullen niet tegenwerken, echt waar. We zullen integendeel actief meewerken. Laat een hervorming eenvoudig zijn en schuif ze niet op de lange baan en breng vooral de informatisering dringend in orde».

Na de beschouwingen van Frank Judo en Christian Denoyelle, lichtte de heer Dietger Geeraert de beleidsnota van de minister van Justitie, «Het gerechtelijk landschap, naar een nieuwe architectuur voor Justitie», toe. Hij boog zich kort over de methodologie van het atomiumoverleg. Dit negenpartijenoverleg moet de basis vormen voor een constructieve hervorming, die nu absolute prioriteit moet krijgen.

Het colloquium was een belangrijke aanzet tot dialoog tussen de verschillende actoren van justitie. De maatschappelijke draagkracht, de politieke wil en de motivatie van de magistratuur voor een globale hervorming zijn duidelijk aanwezig. En waar een wil is, is een weg... al zal die weg nog lang zijn.

Eline Carlier

Praktijkassistent KUBrussel (HUB)

Verslag van het Cepina-colloquium over

«De bewijsregeling in arbitrage»

Op 12 november 2009 werd door Cepina een colloquium georganiseerd over het thema «De bewijsregeling in arbitrage». De voorzitter van het voormiddagprogramma, stafhouder Didier Matray, reikte in zijn inleidende bespreking een aantal elementen aan waarop de latere sprekers in de loop van de dag uitgebreider zouden ingaan.

De eerste uiteenzetting door prof. Filip De Ly droeg als titel «De

arbitrageovereenkomst en de inleiding van de procedure». Op de vraag of bewijsvoorschriften vaak worden opgenomen in de inleidende stukken van een procedure (m.n. in een arbitragebeding, een verzoek tot arbitrage of in het kort antwoord daarop) is het antwoord een kort maar duidelijk «neen». Prof. De Ly betwijfelde ook of deze inleidende procedurestukken zonder meer geschikt zijn om bewijsvoorschriften vast te leggen. Wel pleitte hij ervoor om eventueel een confidentialiteitsbeding op te nemen van bij de inleiding van de arbitrageprocedure, omdat dit vaak toch de impliciete wil of verwachting is van de partijen. Tot slot ging prof. De Ly nog in op het nut om in een arbitragebeding de verwijzing op te nemen naar de *IBA Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration* («*IBA Rules*») die een brug slaan tussen *common law* en continentaal civiel recht.

Prof. Jean-François Tossens gaf zijn voordracht onder de titel «De bewijsregeling in de akte van opdracht». Als principes stelde hij voorop dat de partijen zelf bepalen hoeveel en welke bewijsmiddelen ze voordragen, terwijl de arbiter de vrije en exclusieve appreciatiebevoegdheid toekomt omtrent het voorgedragen bewijs. Prof. Tossens schonk ook aandacht aan de grenzen die worden gesteld aan de vrije appreciatiebevoegdheid van de arbiter. Zo zijn er de algemene beginselen van de gelijkheid van de partijen, het recht van verdediging en het principe van tegenspraak. Ook regels van het land waar de zetel van de arbitrage is gevestigd kunnen een rol spelen. Prof. Tossens gaf het voorbeeld van een nietigverklaring in een geval waarin bij een getuigenverhoor de eed niet (correct) was afgelegd.

Mr. Michael Bühler behandelde in zijn uiteenzetting de volgende vragen: «Hoe de zakengeheimen en de confidentialiteit vrijwaren? Is er